

En hälsning från oss på

ABRIGO

**Rainha
Sílvia**

Kära Vänner och Medarbetare!

Den 7 september 1822 befann sig den unge prinsen Pedro vid stranden av floden Ipiranga då en kurir nådde fram med en order om att genast åka hem till Lissabon. Enligt traditionen, inpräntad i varje brasilianskt skolbarn, rev han sönder brevet och utropade Independência ou Morte! - Självständighet eller Döden. Och så var kejsardömet Brasilien proklamerat, om än av en hjälte med tvivelaktig karaktär.

Självständighet eller Döden – en bitter verklighet för tusentals brasilianska kvinnor. De senaste tio åren har nästan 38.000 brasilianska kvinnor dödats i samband med våld i hemmet – mer än 10 kvinnor per dag. Varje timme misshandlas 240 kvinnor av sina män, pojkvänner, pappor.

Abrigos kärnord är **Självständighet**. Vår uppgift är att hjälpa kvinnor till självständighet genom utbildning och yrkeskurser, så att de kan finna jobb, försörjning, bostad och en plats i samhället tillsammans med sina barn.

Kvinnomisshandel var länge något som inte togs på allvar vid anmälningar till polis och domstol, det har jag erfarenhet av under mina 25 år som ledare för Abrigo. Först 2006 skedde en förändring genom en lag om kvinnofrid, som fick namn efter Maria da Penha, en kvinna som efter år av misshandel bröt upp från sin man och startade en proteströrelse, som ledde till lagändring. Över 50% av de kvinnor som kommer till Abrigo uppger misshandel som huvudorsak för att de söker hjälp och 80% berättar att de någon gång varit utsatta för våld. Därför beslutade vi oss för att göra vårt 25-årsjubileum till en manifestation mot våld i nära relationer.

Utbildning av unga mammor är det kanske bästa sättet att lyfta ett land ur svält och fattigdom.

Abrigo 25 år!

Den 11 maj 1989 invigdes Abrigo. Vår dåvarande ambassadör, Krister Kumlin, förrättade invigningen i närvaro av kyrkorådet för Skandinaviska kyrkan där jag, som präst, tagit initiativet till att bredda verksamheten med ett socialt arbete. Vad som invigdes var två paviljonger med sovrums, en matsal med kök, samt en mycket enkel klinik och ett arbetsrum i den förfallna huvudbyggnaden för den sedan länge nedlagda apelsinplantagen. Men bakom arbetet med att bygga hus fanns drömmen om att bygga en framtid för hemlösa gravida kvinnor. Vi på Abrigo förnekar inte att det behövs välgörenhet för att lindra akut misär. Men vårt mål var, är och förblir långsiktig hjälp till självhjälp genom studier, yrkesutbildning, ansvarstagande och samhällsintegrering. Vi ser inte kvinnor som föremål för vårt arbete, utan som medarbetare till förändring.

Jubileumsfirandet började med en gudstjänst i vår kyrka, där en av våra boende, en 16 årig mamma, döptes tillsammans med sina två döttrar. Vid gudstjänsten fattades också beslut om att formellt bilda en församling, **Sankta Maria Magdalena evangelisk-lutherska församling**. Och sedan sjöng vi förstå Lutherspsalmen, Vår Gud är oss en väldig borg, vars slutord om att **våga** och om att **behålla** känns mycket aktuella i vår omgivning.

Efter gudstjänsten invigdes utställningen **Hem, ljuva hem . . .**, som tillkommit på initiativ av den Lutherska kyrkan i Brasilien. Besökarna inbjuds till Det Perfekta Hemmet, där ordning och välstånd råder, och får på egen hand upptäcka detaljerna som ropar om att allt inte står rätt till; kvasten med det sönderslagna skaflet, kniven som ligger på fel ställe, tändsticksasken bredvid en flaska med tändvätska i sovrumsrummet, kaffebrickan med rosen och pappersslappen med orden "Du förlåter mig säkert, du vet ju att jag älskar dig."

Utställningen har starkt berört såväl oss som bor och jobbar på Abrigo som besökare utifrån. Våld och övergrepp mot kvinnor och barn förekommer också i välordnade miljöer. Det är vår uppgift att se tecknen och avslöja missförhållanden. **Rogério Aguiar**, från det lutherska universitetet i São Leopoldo, var vår vägledare och samtalsledare under utställningen.. Jubileumsveckan var fylld av föredrag, seminarier och diskussioner kring våld i nära relationer:

Ana Carolina Coelho, distriktsåklagare, pekade på dilemmat att på samma gång värna om rättssäkerhet och kvinnotrygghet och om svårigheterna att verkställa den nya kvinnofridslagen i samhället. På en fråga från deltagarna vilka möjligheter den lokala domstolen har att hjälpa misshandlade kvinnor i akuta situationer, blev svaret: Vi har bara Abrigo Rainha Silvia. En domsaga för långt över en halv miljon invånare, en poliskår på 300 poliser, en domstol med 200 anställda, men inget skyddat boende för misshandlade kvinnor!

Vânia Aleta, professor i civil rätt, drog ner stora applåder med ett engagerat föredrag där hon framhöll hur viktigt det är att aldrig ge råd, utan att försäkra sig om att den hjälpsökande har medel och möjligheter att följa dem, och att inse att våld mot kvinnor förekommer i alla samhällsklasser.

Claudia Santos, polisofficer och undersökningsledare i fall som rör våld i familjer, berättade att sedan den nya lagen om kvinnofrid infördes har antalet anmälningar mångdubblats. Genom tv-program och såpoperor har kvinnor fått upplysningar om var de kan söka hjälp och fått mod att ta steget till en anmälan. Över 50 % av de kvinnor som anmäler övergrepp kommer från de nya protestantiska samfundet. Utsatta kvinnor söker tröst och stöd i kyrkorna, men där behöver de också få hjälp till uppbrott och inte uppmaningar att härda ut.

Rädda Barnen har kraftfullt engagerat sig i den brasilianska debatten kring ett lagförslag mot barnaga, där Sverige blev ett föregångsland genom ett förbud redan 1979. I Brasilien har, lika oväntat som tragiskt, oppositionen kommit främst från pingstkyrkorna som har en stark ställning i parlamentet, där närmare 30 % av ledamöterna räknar sig som pingstvänner. **Marcia Oliveira** från Rädda Barnens samarbetspartner i Brasilien, ABRINQ, presenterade den upplysningskampanj man bedriver under mottot Não bata, eduque – **Slå inte, uppfostra**. Det lagförslag som parlamentet nu skall ta ställning till har blivit en blek kompromiss, men skall ändå ses som ett framsteg. Undersökning om äga har flyttats från polisen till de i sak svaga barnavårdsnämnderna, vars rätt inskränker sig till att ge orientering till föräldrar som slår sina barn. Nu behöver nämndledamöterna stöd och utbildning.

Under jubiléet lästes hälsningar upp från två av verksamhetens tidigare ordförande. Förra statsrådet **Margareta Winberg** hälsade att "Abrigos uppgift är att göra kvinnor till starka, självständiga individer. Jag vet att ni kvinnor kommer att lyckas! Ta väl hand om er och era barn och varmt lycka till på jubiléet och i framtiden önskar jag er kvinnor, barn och Abrigo." Ambassadör **Annika Markovic** skriver: "Många av de unga mammorna jag mötte hade kommit till Abrigo som en sista utväg när inget annat hade fungerat. Flera hade rest långt, en del från andra delstater. De var trasiga utanpå och inuti. Men på Abrigo fick jag aldrig känslan av att det var hopplöst - tvärtom så är Abrigo symbolen för hoppet - att det alltid finns en möjlighet till ett bättre liv." Insamlingsstiftelsens ordförande, **Tore Bennshagen**, framhöll den inspiration som Abrigos arbete ger till de många enskilda, församlingar och föreningar i Sverige som ekonomiskt bär upp arbetet. Till den hälsningen vill jag gärna ansluta mig, med ett varmt tack till alla er som genom era gåvor till Abrigo hjälper oss att hjälpa.

ÖIngen enskild insats ger lika god utdelning i välfärd som att ge kvinnor större möjlighet till utbildningö.

Eric Maskin, nobelpristagare i ekonomi

Rio de Janeiro, den 5 juni 2014
med många hälsningar

Stefan Martinsson
Direktor

Att leva på gatan

Jag föddes inte på gatan. Men nästan. Mamma kom till sjukhuset bara några timmar innan jag föddes och fick stanna där några dagar innan hon återvände till gatan. Jag var hennes första barn. Hon skulle föda åtta till.

Jag minns inte mycket av de första åren. Mamma bodde med mig och min lillebror i närheten av Centralstationen. Där finns ett gammalt nedfallet hus, bara två av väggarna står kvar, och vid dem byggde folk hyddor, eller vad man skall kalla det för.

När jag var tre år träffade mamma en man vars fru hade lämnat honom. Han hade fem barn, mamma hade två och födde sedan ett nytt barn varje år, så det blev väldigt trångt i skjulet där vi bodde. Mammans man drack mycket och när han var full slog han oss. En dag sa han till mamma: Det är tillräckligt att jag skall försörja mina barn och våra barn, jag vill inte längre se din unge här. Antingen skickar du iväg henne, eller så kör jag ut dig också. Mamma viskade till mig att det var bäst att jag gick och att hon kände till en viadukt i Bangú där gatubarn brukar hålla till. Hon sa att hon skulle besöka mig varje lördag. Ja, så fick jag gå och jag började gråta först när hon inte längre kunde se mig. Jag var sju år.

Det var inte svårt att hitta viadukten, ett stort gäng med barn höll till där. Jag ställde mig några meter bort, och en stund senare kom några ungar och frågade om jag skulle hänga med och tigga vid torget, och så var jag upptagen i gänget.

Jag är inte arg på mamma. Hon hade inget annat val. Där satt hon med ett nyfött barn, nästa var ett år och sedan ett annat på två år. Hon sökte upp mig några gånger, men jag blev mer ledsen än glad över hennes besök, så när några av ungarna flyttade till gatorna kring Copacabana följde jag med. Det skulle dröja många år innan jag träffade mamma igen. Då var hon mycket sjuk. Anemi hade en doktor sagt, men sedan visade det sig att det var leukemi. Hon dog några veckor senare. Jag vet inte vad det blev av mina syskon.

Folk tror att det måste vara hemskt för barn att leva övergivna på Rios gator. Men man går ju inte alltid och tänker på att man har det hemskt. Man vänjer sig, och det som mest upptar ens tankar är hur man skall överleva. Svälter gör man väl ibland, men inte så ofta. Det finns många restauranger där de anställda ger matrester till gatubarn. Vi brukar hämta mat i folieformar, och sedan snabbt ge oss av. Det är liksom en överens-kommelse. De som äter på restaurangerna tycker inte om att se gatubarn sitta och slafsas i sig matrester. I övrigt överlever man genom att tigga och stjäla. Det är krångligt att stjäla, man måste vara flera och man måste vara snabb. Det är mest pojkar som stjälar. Flickor går runt och säljer saker. Man köper en låda godis från en kiosk och så säljer man till folk som sitter på barer, för det mesta sent på kvällen. Många ger pengar bara för att man skall gå därifrån.

Folk tror att livet på gatan är laglöst, men det finns massor av regler som man måste känna till för att klara sig. Om man stjälar från någon i gänget är det kört, då blir man utstött. Och ryktet sprider sig snabbt så man kan få svårt att komma med i ett annat gäng. Då går man under, ensam klarar man sig aldrig.

Alla gatubarn använder droger, det är en del av livet på gatan. Mest thinner, för det är nästan gratis, och hasch. Och nu har crack blivit väldigt vanligt. Det är inte klokt hur snabbt ungarna blir beroende av crack och sedan gör de vad som helst för att komma över mer. Jag har inte använt droger sedan jag förstod att jag väntade barn.

Det är pojkarna som ses och hörs mest men det finns fler tjejer på gatan än vad folk tror. Det är inte många av tjejerna som prostituerar sig. Folk är rädda för oss på gatan, och undviker att komma oss nära. Tjejer och killar har naturligtvis relationer, men det är sällan man håller ihop som par, det är mer gänget som räknas. Och när det föds en unge, blir det oftast omhändertaget redan på sjukhuset.

På kvällarna brukar man sitta och prata om var det är bäst att tigga och hur man skall få tag i droger och ibland om livet i allmänhet. Det finns de som är bra på att berätta historier om hur de bott i fint hus och haft en mamma men kommit bort från henne. Och så talar man om döden, förstås. En del skryter om hur de skall angripa poliser och göra slut på en massa snutar innan de faller för kulorna, och sedan skall alla minnas dem som hjältar. Men vi talade nästan aldrig om dem bland oss som dog, och det hände ju ofta. Man konstaterade bara att någon var borta och inte skulle komma tillbaka.

Några gånger blev jag upplockad av en grupp från socialen och förd till ett härbärge. Där fick man mat, en säng och möjlighet att duscha, men jag stannade aldrig mer än några dagar. Jag tyckte inte jag hörde hemma där. Det var som att komma till en främmande plats som kunde vara kul att besöka, men sedan längtade jag tillbaka till gatan, till min egen värld.

Åren gick, gängen förändrades, många försvann, gick under, dog. Andra kom till. En dag kom jag att tänka på att jag var den som hade hängt med längst. Det hade kommit in nya och skrämmande saker i gängen, framförallt crack. Förut hade det varit vi mot poliser och ordningsvakter, och i stort sett alla andra människor. Och så strider med andra gäng, förstås. Nu blev det alltmer bråk inom gruppen och allt fler som var så drogade dygnet runt att de inte kunde ta hand om sig själva.

En dag satt jag och funderade hur länge jag bott på gatan, och kom fram till att det var 20 år. Jag var 27 år och inte ung längre. Det hände att jag stannade och såg på kvinnor som lekte med sina barn på stranden. Jag kände att också jag ville bli mamma. Jag frågade mig, förstås, om jag hade rätt att bli mamma fast jag bodde på gatan. Jag funderade också på vem som skulle kunna bli pappa till mitt barn. Jag drömde inte om att bli gift eller få en familj. Jag skulle själv ta hand om mitt barn, men ville att hon skulle ha en pappa som hon inte behövde skämmas över. Det fanns inte många att välja mellan, det flesta var nedknarkade, andra var man rädd för. Men så fanns det ju André, som inte kan komma ihåg ett liv före gatan och inte vet hur gammal han är, eftersom han inte har några dokument. Han har sitt eget ställe, i en källare i ett rivningshus och han försörjer sig som gatuförsäljare på Copacabana. Han är kanske inte så smart, men snäll och så fanns det en sak som jag fastnat för; han gör skulpturer i sand. Har du sett dem? De är väldigt fina och kräver en massa arbete. Miniaturer av kåkstäder, ansikten, blommor allt möjligt.

Jag blev tillsammans med André och det dröjde inte länge innan jag var gravid. Och då blev jag ju tvungen att berätta för honom, att jag inte ville ha ett förhållande med honom, men att han skulle få träffa barnet. Han blev ledsen, och pratade om att han skulle skaffa sig jobb och ordna bostad, sådant där man säger och drömmer om men som aldrig förverkligas.

Jag insåg att jag inte kunde föda barnet på gatan och sökte upp ett härbärge, som jag hört talas om. Jag fick prata med en assistent som heter Christiane, och jag sa, att jag behövde hjälp. Hon frågade det som

man kunde förvänta sig av henne: Är du verkligen säker på att du vill lämna livet på gatan? Jag svarade som man förväntade sig av mig:

Ja, jag ville lämna gatan. Men just då hände något märkligt, jag upprepade svaret och insåg plötsligt att det inte bara var ord. Jag ville verkligen lämna livet på gatan. De förklarade att de inte kunde ta emot gravida kvinnor men att de skulle leta efter en annan plats åt mig. Det var så jag kom hit till Abrigo.

Första dagen frågade du mig: "Om du fick drömma om ett arbete, vad skulle det då vara?" Och än en gång blev jag överraskad av mitt svar. "Jag vill arbeta med växter i en park eller en trädgård." Det hade jag aldrig tänkt på förut, men nu sju månader senare är det fortfarande det jag vill arbeta med. Först måste jag lära mig läsa och skriva. Jag hade ju aldrig gått i skola, och enkelt är det inte. Men jag får hjälp av lärarna.

Undersökningen här på kliniken visade att jag väntade tvillingar. Överraskad blev jag, förstås, men inte ledsen. Graviditeten segade sig fram utan större problem, men förlossningen blev dramatisk och flickorna behövde läggas i kuvös. Det blev några oroliga veckor innan jag hade dem hos mig. Jag kallar dem Gabriella och Vitória.

Jag fick hjälp av Monica här på Abrigo att hitta André. Vi gick en hel förmiddag på Copacabana och

letade efter honom på de ställen där han brukar hålla till. Vi var på väg att ge upp när jag fick syn på honom i ett gathörn där han stod och sålde solglasögon. Han blev väldigt rörd när han fick höra att han blivit pappa. Nu besöker han dem varannan söndag, och har med sig litet gåvor och då ser han så snygg ut. Men jag vet, att han lånar kläder när han skall åka hit. Jag hade aldrig sett honom med skor tidigare.

Jag har själv skaffat en tvillingvagn åt mina flickor. Fick tips om en begagnad och mina skolkamrater la ihop pengar för att hjälpa mig att köpa den. Jag blev jätteglad.

På söndag skall mina flickor döpas. Christiane från Härbärgen blir en av faddrarna, och deras pappa är också bjuden. Jag hoppas att jag får stanna här på Abrigo. Jag behöver tid för att komma bort från livet på gatan. Och vänja mig vid livet i samhället. Det är här jag måste stanna och hitta en framtid för mig och mina flickor.

Stefan Martinsson

Abrigos arbete stöds av:

Stefan Martinsson är tillgänglig för föredrag under tiden 25 september till 27 oktober 2014
För andra tider går det bra att kontakta Kalle Larsson. Du når oss via mail info@abrigo.se

Abrigo Rainha Sílvia

Plusgiro 90 40 45 – 2 Bankgiro 904 – 0452

info@abrigo.se

| www.abrigo.se

| facebook.com/AbrigoRainhaSilvia

